

Scientific journal «ECONOMICS AND FINANCE»

Aspekt publishing

Aspekt Publishing, Taunton, MA, United States of America

ECONOMIC EFFICIENCY OF BUSINESS IN THE CONDITIONS OF UNSTABLE ECONOMY

Collective monograph

The monograph is included in scientometric database

RSCI

Aspekt Publishing of Budget Printing Center,
Taunton, MA, United States of America,

2015

**Aspekt Publishing of Budget Printing Center,
Taunton, MA, United States of America**

**ECONOMIC EFFICIENCY OF BUSINESS IN THE CONDITIONS OF
UNSTABLE ECONOMY**

Reviewers:

Dr. Jerald L. Feinstein

DeVry University - Engineering Dean (Denver, Colorado, USA)

Andris Denins

*Dr.oec., Professor, Faculty of Economy and Management,
University of Latvia (Rīga, Latvia)*

*Science editor: Ph.D. in Economics, Associate Professor, Professor of RANH
Drobyazko S.I.*

Economic efficiency of business in the conditions of unstable economy:
Collective monograph - Aspekt Publishing, Taunton, MA, United States of America,
2015.- 332 p.

ISBN 978-0-9860467-9-7

Collective monograph is published as part of crosscutting theme of the research, «Improved management of enterprises of different organizational forms in terms of financial and economic instability», the state registration number **0114U006193**.

Research essence of the concept of socio-economic development of the company, its nature and specific modifications of display areas. Specific character of mechanism of sustainable development of economic systems at the state level, sector, industry and enterprise formation has also been investigated. Mechanism of social and economic enterprises' development has been analyzed.

Collective monograph is intended for politicians, scientists, entrepreneurs, teachers, postgraduate students, students and anyone interested in the issues of formation the mechanism of effective regulation of enterprise economic activity.

ISBN 978-0-9860467-9-7

© 2015 Copyright by Aspekt Publishing
of Budget Printing Center
© 2015 Authors of the articles
© 2015 All rights reserved

CONTENT

1. Theoretical and methodological bases of the organization and management of the enterprise in an unstable economy	6
1.1. THE IMPORTANCE OF SOCIAL SECURITY IN ECONOMY. Dr. Sanie DODA	6
1.2. GROWTH STRATEGIES OF POLISH ENTERPRISES IN CRISIS CONDITIONS (SELECTED THEORETICAL ASPECTS AND THE RESULTS OF AVAILABLE RESEARCH) Janiuk Ireneusz	11
1.3. ENTERPRISE STRATEGY SELECTION USING THE PSYCHOGRAPHIC SEGMENTATION OF CONSUMERS. Simanavičienė Ž., Kisielius E.	17
1.4. ФОРМУВАННЯ СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ ВИРОБНИЦТВОМ НА ПІДПРИЄМСТВАХ МАЛОГО І СЕРЕДНЬОГО БІЗНЕСУ В УМОВАХ НЕСТАБІЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ. Бондар-Підгурська О.В., Глебова А.О.	20
1.5. УДОСКОНАЛЕННЯ ПРОЦЕСУ ЗДІЙСНЕННЯ КОНТРОЛЬНИХ ЗАХОДІВ ЗА ДЕРЖАВНИМИ ЗАКУПІВЛЯМИ. Васильєва В.Г., Мельник І.М.	26
1.6. МЕТОДОЛОГІЯ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОГО РЕГУЛЮВАННЯ В УМОВАХ ТРАНСФОРМАЦІЙНОЇ ЕКОНОМІКИ. Головніна О.Г.	31
1.7. МЕХАНІЗМ УПРАВЛІННЯ АНТИКРИЗОВОЮ СТІЙКІСТЮ ПІДПРИЄМСТВА НА ОСНОВІ МЕТОДОЛОГІЇ КОГНІТИВНОГО МОДЕЛЮВАННЯ. Гросул В.А., Жилякова О.В.	37
1.8. ОЦІНКА ФІНАНСОВОЇ СТІЙКОСТІ ТА НАДІЙНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ МАШИНОБУДУВАННЯ. Гуріненко Н.В.	45
1.9. МЕТОДОЛОГІЧНІ ОСНОВИ ФОРМУВАННЯ ІНОВАЦІЙНОЇ СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ В УМОВАХ НЕВИЗНАЧЕНОСТІ. Довбня С.Б., Пономаренко В.А.	48
1.10. КОНЦЕПТУАЛЬНА МОДЕЛЬ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВО СТІЙКИМ РОЗВИТКОМ ПІДПРИЄМСТВА. Єлецких С.Я.	55
1.11. ЕКОНОМІЧНІ РИЗИКИ У ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ: СУТНІСТЬ, МЕТОДИ ОЦІНКИ, ШЛЯХИ ЗНИЖЕННЯ. Іванілов О.С.	65
1.12. ПОТЕНЦІАЛ ПІДГОТОВКИ, ПРИЙНЯТТЯ ТА РЕАЛІЗАЦІЇ УПРАВЛІНСЬКИХ РІШЕНЬ: СУТНІСТЬ ТА НАПРЯМИ РОЗВИТКУ. Калюжна Н.Г.	84
1.13. УПРАВЛЕНИЕ ИНТЕЛЛЕКТУАЛЬНО-ИННОВАЦИОННОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТЬЮ ПРЕДПРИЯТИЯ НА ОСНОВЕ ИСПОЛЬЗОВАНИЯ ЭКОНОМИКО-МАТЕМАТИЧЕСКИХ МОДЕЛЕЙ И ПРОГНОЗИРОВАНИЯ. Левашко Н.В.	89
1.14. УПРАВЛІННЯ СУБ'ЄКТОМ ГОСПОДАРЮВАННЯ В УМОВАХ КРИЗИ НА ОСНОВІ ДАНИХ АКТУАРНОГО ОБЛІКУ ТА ВНУТРІШНЬОГО КОНТРОЛЮ. Маначинська Ю.А., Євдошак В.І.	94
1.15. ОСНОВНІ ПІДХОДИ ДО ВИЗНАЧЕННЯ РЕСУРСНОГО ПОТЕНЦІАЛУ ТЕРИТОРАЛЬНО-ВИРОБНИЧИХ КОМПЛЕКСІВ РЕГІОНУ. Момот Т. В., Овечкіна О.А., Абасс К. Джауд	99
1.16. КОНЦЕПТУАЛІЗАЦІЯ ДИНАМІЧНОЇ МОДЕЛІ РОЗВИТКУ СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ. Огданський К.М.	105
1.17. НЕОПРЕДЕЛЕННОСТЬ И ИЗМЕНЧИВОСТЬ ЭКОНОМИЧЕСКИХ ПРОЦЕССОВ. Павлов К.В.	110
1.18. СИСТЕМНИЙ ПІДХІД У МАРКЕТИНГОВІЙ ДІЯЛЬНОСТІ. Петровська С.В.	115
1.19. ФОРМУВАННЯ ДІАГНОСТИЧНОГО ПРОСТОРУ ІННОВАЦІЙНО-ІНВЕСТИЦІЙНОЇ СПРОМОЖНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА. Полозова Т.В.	120
1.20. ОЦЕНКА ПРОДОВОЛЬСТВЕННОЙ БЕЗОПАСНОСТИ И ИНТЕГРАЦИИ АГРАРНЫХ ПРЕДПРИЯТИЙ УКРАИНЫ В ОПТОВО-РОЗНИЧНЫЕ РЫНКИ ОВОЩНОЙ ПРОДУКЦИИ. Севидова И.А.	126
1.21. ПРОФІЛАКТИКА І СТАБІЛІЗАЦІЯ КРИЗОВИХ ПРОЯВІВ В АВІА-БУДІВЕЛЬНИХ ПІДПРИЄМСТВАХ УКРАЇНИ ЧЕРЕЗ РОЗВИТОК ЇХНЬОГО ПОТЕНЦІАЛУ УСПІХУ. Скібіцька Л. І.	130

1.22. ПОШИРЕННЯ ПОНЯТІЙНОГО АПАРАТУ ЕКОНОМІЧНОЇ НАУКИ НА ПРИКЛАДІ ПОНЯТЬ ЕФЕКТИВНОСТІ ТА ЕФЕКТИВНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА У СУЧАСНИХ УМОВАХ. Соколов О.Є.	136
1.23. КОНТРОЛЬ КАК ФУНКЦИЯ УПРАВЛЕНИЯ ПРЕДПРИЯТИЕМ ПРОБЛЕМЫ И РЕШЕНИЯ ЕГО ОРГАНИЗАЦИИ. Стецов И.И.	141
1.24. АРХІТЕКТОНІКА МОДЕЛЕЙ ІННОВАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ НА ОСНОВІ ТЕОРІЇ ІНТЕРАКТИВНОЇ ЕКОНОМІКИ. Черкасов В.І.	145
2. Enterprise management and staff during the crisis.....	153
2.1. ІНФОРМАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ ОБЛІКОВО-АНАЛІТИЧНОЇ СИСТЕМИ ДЛЯ ЕФЕКТИВНОГО УПРАВЛІННЯ СУЧАСНИМ ПІДПРИЄМСТВОМ. Бондаренко О.В.	153
2.2. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ФІНАНСОВОГО УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ. Бондарчук Н.В.	160
2.3. АНТИКРИЗИСНЫЙ РИСК-МЕНЕДЖМЕНТ В ТЕЛЕКОММУНИКАЦИЯХ. Одаренко О.В.	167
2.4. ВРАХУВАННЯ СОЦІОНІЧНИХ ТИПІВ В ПРОЦЕСІ АНТИКРИЗОВОГО МЕНЕДЖМЕНТУ ТРУДОВОГО ПОТЕНЦІАЛУ ПІДПРИЄМСТВ СФЕРИ ТОВАРНОГО ОБІГУ. Ситник Н.С., Герасименко О.В.	171
2.5. РЕАЛІЗАЦІЯ ЛЮДСЬКОГО ПОТЕНЦІАЛУ АВІА-БУДІВЕЛЬНИХ ПІДПРИЄМСТВ ЧЕРЕЗ ІНВЕСТИВАННЯ В ОСВІТУ. Скібіцький О. М.	177
2.6. МОТИВАЦІЙНИЙ АСПЕКТ ОЦІНКИ ЕФЕКТИВНОСТІ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ БУДІВЕЛЬНИХ ПІДПРИЄМСТВ. Лаптева А.Ю., Смачило В.В.	182
3. Formation of the system of management of competitiveness of the enterprise	189
3.1. COMPETITIVENESS ON THE BULGARIAN MARKET OF ELECTRIC ENERGY. Todor Nedev	189
3.2. СТРАТЕГІЯ УПРАВЛІННЯ МАРКЕТИНГОВИМ ПОТЕНЦІАЛОМ ПІДПРИЄМСТВА ТОРГІВЛІ В УМОВАХ ДИНАМІЧНОГО КОНКУРЕНТНОГО СЕРЕДОВИЩА. Гросул В.А., Савицька Н.Л., Артеменко С.В.	194
3.3. РЕГІОНАЛЬНІ ОСОБЛИВОСТІ ПІДВИЩЕННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВ В СИСТЕМІ ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНОЇ СТРАТЕГІЇ УКРАЇНИ. Кузьменко О.Б., Кузьменко Б.П.	201
3.4. МАРКЕТИНГОВІ ДОСЛІДЖЕННЯ ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ВІТЧИЗНЯНИХ ПРОМИСЛОВИХ ПІДПРИЄМСТВ. Мальчик М.В., Попко О.В., Толчанова З.О.	207
3.5. THE REALIZATION OF POTENTIAL ECONOMIC IMPACT OF THE REPUBLIC OF KAZAKHSTAN'S INTEGRATION TO THE WORLD TRADE ORGANIZATION. Temirova Akmaral, Abdikarimova Karligash	212
4. Prospects for the development of investment and the financial mechanism of the company during the crisis	222
4.1. ПРОБЛЕМИ ВПРОВАДЖЕННІ ІННОВАЦІЙНИХ ЗМІН В АНТИКРИЗОВОМУ МЕНЕДЖМЕНТІ АВІАПРОМИСЛОВИХ ПІДПРИЄМСТВ. Вольвач М.М.	222
4.2. ИНВЕСТИЦИОННЫЙ ПРОЕКТ «СОЗДАНИЕ КОМПЛЕКСНОЙ СИСТЕМЫ ОБРАЩЕНИЯ С ТВЕРДЫМИ БЫТОВЫМИ И ДРУГИМИ ОТХОДАМИ». Громыко Н.Г., Пересадько Г.А., Подлесная О.В.	228
4.3. THE SYSTEM OF ANALYTICAL INDEXES IN STRATEGIC MANAGEMENT ORGANIZATION OF ENTERPRISE INNOVATIVE AND INVESTMENT ACTIVITY. Karpenko L. N.	235
4.4. ВПЛИВ НОВАЦІЙ В СФЕРІ РЕФОРМУВАННЯ ЗАРПЛАТНИХ ПОДАТКІВ НА ДІЯЛЬНІСТЬ СУБ'ЄКТІВ ПІДПРИЄМНИЦТВА. Панасейко І.М., Панасейко С.М., Губа М.О.	247

5. Experience and trends in socio-economic development of entrepreneurship	253
5.1. DEVELOPMENT OF A METHODOLOGICAL APPROACH TO THE ASSESSMENT OF REGIONAL BUSINESS ENVIRONMENT. Belkina E.N., Lopatin A.V.	253
5.2. СОЦІАЛЬНЕ ІННОВУВАННЯ ЯК СТРАТЕГІЯ РЕАЛІЗАЦІЇ КОНЦЕПЦІЇ ЦИВІЛІЗАЦІЙНОГО ПОСТУПУ. Більська О.В.	258
5.3. РОЗУМНЕ ЗРОСТАННЯ В УКРАЇНІ: ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ. Боголіб Т.М.	265
5.4. ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА СУЧАСНИХ ФОРМ ПІДПРИЄМНИЦТВА: СУТНІСТЬ, ЗМІСТ І КЛАСИФІКАЦІЯ. Братута О.Г.	281
5.5. КОРПОРАТИВНА СОЦІАЛЬНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЯК ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СТІЙКОГО РОЗВИТКУ БІЗНЕС-ОРГАНІЗАЦІЙ. Коваленко Є.В.	286
5.6. ЕКОЛОГО-ЕКОНОМІЧНИЙ ПРОФІЛЬ КУЛЬТУРИ БІЗНЕС-ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ. Мареха І.С.	291
5.7. ЗНАЧЕННЯ БАНКІВСЬКОЇ СИСТЕМИ У ПІДТРИМЦІ КЛАСТЕРИЗАЦІЇ ПРОМИСЛОВОСТІ. Маслак О. О.	297
5.8. ДОСЛІДЖЕННЯ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ АГРАРНОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА З ІНТЕГРОВАНИМИ ІНФОРМАЦІЙНИМИ ТЕХНОЛОГІЯМИ. Мироненко О.А., Шрамко І.І.	302
5.9. УПРАВЛІННЯ ЗМІНАМИ ЯК ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ МЕХАНІЗМ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВ. Поскрипко Ю.А.	307
5.10. ОРГАНІЗАЦІЙНО-ЕКОНОМІЧНИЙ МЕХАНІЗМ ФУНКЦІОНУВАННЯ РЕГІОНАЛЬНИХ АПК. Ужва А.М.	312
6. Small business in crisis: domestic and international experience	318
6.1. ОТДЕЛЬНЫЕ АКТУАЛЬНЫЕ ВОПРОСЫ ГОСУДАРСТВЕННОЙ ФИНАНСОВОЙ ПОЛИТИКИ В УКРАИНЕ В СФЕРЕ ПОДДЕРЖКИ МАЛОГО ПРЕДПРИНИМАТЕЛЬСТВА. Пономарева Т.В., Миронова О.И.	318
6.2. АНАЛИЗ СОВРЕМЕННОГО СОСТОЯНИЯ И ТЕНДЕНЦИИ РАЗВИТИЯ ПРЕДПРИНИМАТЕЛЬСКОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ В РЕСПУБЛИКЕ КАЗАХСТАН. Сатымбекова К.Б., Кыдырова Ж.Ш.	325

5. Анфилов, В.С. Системный анализ в управлении : учеб. пособие / В. С. Анфилов, А.А. Емельянов, А.А. Кукушкин. – М.: Финансы и статистика, 2003. – 367с.
6. Горстко, А.Б. Введение в прикладной системный анализ / А. Б. Горстко, Г. А. Угольников. – Ростов н/Д : Книга, 1996. – 132 с.
7. Ларичев О.И. Объективные модели и субъективные решения / О.И. Ларичев. – М.: Наука, 1987.
8. Голубков Е.П. Методы системного анализа при принятии управленческих решений / Е.П. Голубков. – М.: Знание, 1993. – 48 с.
9. Котлер, Ф. Основы маркетинга : Пер. с англ. – М.: Бизнес-книга; ИМА-Кросс. Плюс, 1999. – 702 с.
10. Петровска С.В. Вибір критеріїв при прийнятті рішень економічним суб'єктом в сучасних умовах : Сб.наук.праць «Проблеми системного підходу в економіці», вип.35. – К.: НАУ, 2010. – 20-25 с.

1.19. ФОРМУВАННЯ ДІАГНОСТИЧНОГО ПРОСТОРУ ІННОВАЦІЙНО-ІНВЕСТИЦІЙНОЇ СПРОМОЖНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

Полозова Т.В.

кандидат економічних наук, доцент

Харківський національний університет радіоелектроніки

Інноваційно-інвестиційна спроможність підприємства у сучасних умовах господарювання є одним із найвпливовіших факторів його конкурентоспроможності на національному та світовому ринках. Необхідність урахування впливу багатьох факторів мінливого зовнішнього і внутрішнього середовища обумовлює пріоритетність питань розробки та використання відповідного сучасного методичного інструментарію діагностики інноваційно-інвестиційної спроможності підприємства (І-ІСП).

Питанням розробки та особливостям практичного використання методичного інструментарію діагностики в області інноваційно-інвестиційної діяльності підприємств присвячено велику кількість наукових праць. Так, питання оцінки інноваційно-інвестиційного потенціалу та інноваційного розвитку розглянуті у роботах таких відомих українських науковців, як С.М. Ілляшенко [1], П.П. Микитюк [2] В.Л. Осецький [3], К. П. Покатаєва [4], Л.В. Соколова [5] та ін. Питанням оцінки інноваційної спроможності та економічної діагностики присвятили свої роботи такі вчені, як Н.В. Смолінська [6], О.Г. Мельник [7], Я.А. Фомін [8] та ін. Проте результати наукового пошуку свідчать про те, що на сьогоднішній день не існує єдиного методичного підходу до формування ознакового простору діагностики І-ІСП, що обумовлює можливість подальшого розвитку напрямів вирішення цієї проблеми.

Метою дослідження є визначення особливостей та вимог до науково-методичного забезпечення формування діагностичного простору інноваційно-інвестиційної спроможності підприємства. У межах проведених попередніх досліджень [9-11] обґрунтовано комплексний підхід до багатоконтурної діагностики І-ІСП, який відрізняється комплексним і системним характером.

Комплексний характер полягає у використанні багатоконтурного ареалу діагностики, що відрізняє даний підхід від запропонованих раніше. Багатоконтурність процесу діагностики І-ІСП визначається: двомірним розподілом стану конкурентного інноваційно-інвестиційного середовища; тримірним розподілом ознакового діагностичного простору; часовим виміром діагностичної процедури [11, с. 108]. Системний характер запропонованого підходу проявляється в тому, що динамічний вектор (ідентифікація І-ІСП у часі) відображає динаміку показників у їхньому взаємному співвідношенні як елементів системи І-ІСП. Графічно діагностичний простір І-ІСП представлений на рис. 1.

Слід відзначити, що ознаковий контур (р) містить, на відміну від запропонованих раніше, інтегральні показники, які відображають кілька аспектів інноваційно-інвестиційної спроможності підприємства.

На основі ланцюга компетенцій підприємства в інноваційно-інвестиційній сфері та можливості отримання статистичної інформації для їх оцінки, запропоновано як напрями діагностики І-ІСП використати такі [9]: акумулювання фінансових і матеріальних ресурсів

для здійснення інноваційної діяльності; активне маневрування інвестиційними ресурсами (оптимізація фінансових потоків щодо реалізації інвестиційних проектів і програм); оцінювання реальних інвестиційних можливостей підприємства; підвищення інноваційності ресурсів інтелектуального капіталу (здатність працівників розробляти та впроваджувати інновації).

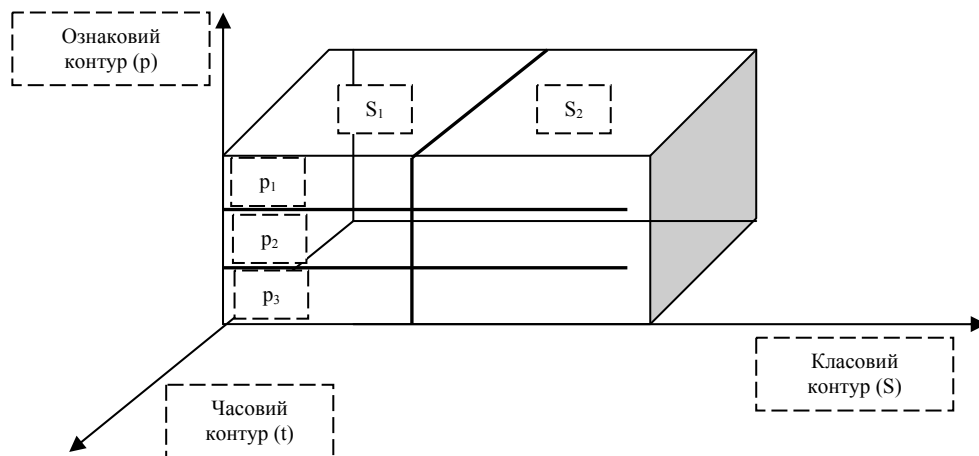

Рис. 1. Діагностичний простір інноваційно-інвестиційної спроможності підприємства (І-ІСП)

Джерело: розробка автора

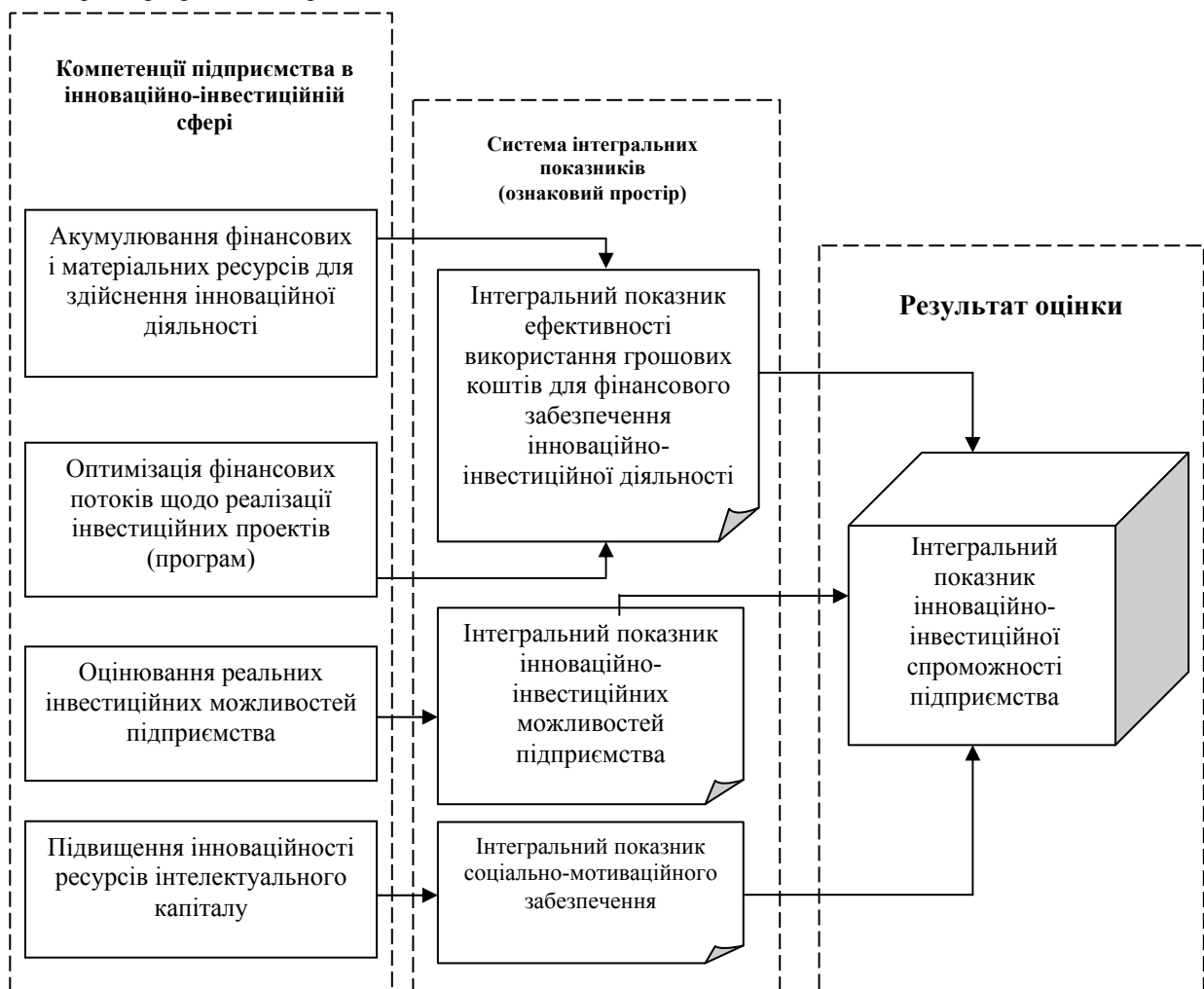

Рис. 2. Структурно-логічна схема формування ознакового контуру діагностики І-ІСП

Джерело: розробка автора

Враховуючи вищевикладене, у даному дослідженні об'єднані запропоновані напрямки діагностики І-ІСП і представлені у вигляді трьох інтегральних показників: а) інтегральний показник ефективності використання грошових коштів для фінансового забезпечення інноваційно-інвестиційної діяльності; б) інтегральний показник інноваційно-інвестиційних можливостей підприємства; в) інтегральний показник соціально-мотиваційного забезпечення І-ІСП. У результаті подальшого сполучення цих трьох інтегральних показників буде отриманий також агрегований показник інноваційно-інвестиційної спроможності підприємства.

Структурно-логічна схема формування ознакового контуру діагностики І-ІСП представлена на рис. 2.

На відміну від існуючих підходів класовий контур у даному дослідженні запропоновано формувати на основі чотирьох індикаторів, алгоритм розрахунку яких обумовлений наявними даними зі статистичної звітності підприємства. Комплекс розпізнавальних класових індикаторів охоплює відносні показники, які характеризують ефективність інноваційно-інвестиційної діяльності та ринкову перевагу підприємства серед конкурентів, враховуючи рівень концентрації (монополізації) ринку.

Виходячи з наведених вище положень, у даному дослідженні запропоновано класовий контур представити такими індикаторами (рис. 3):

- рентабельність інвестицій в нематеріальні активи ($P_{нма}$);
- рентабельність продажів інноваційної продукції ($P_{ін}$);
- індекс ринкової позиції підприємства ($I_{рп}$);
- модифікований коефіцієнт Харфіндала-Хіршмана (K_{x-x}^M).

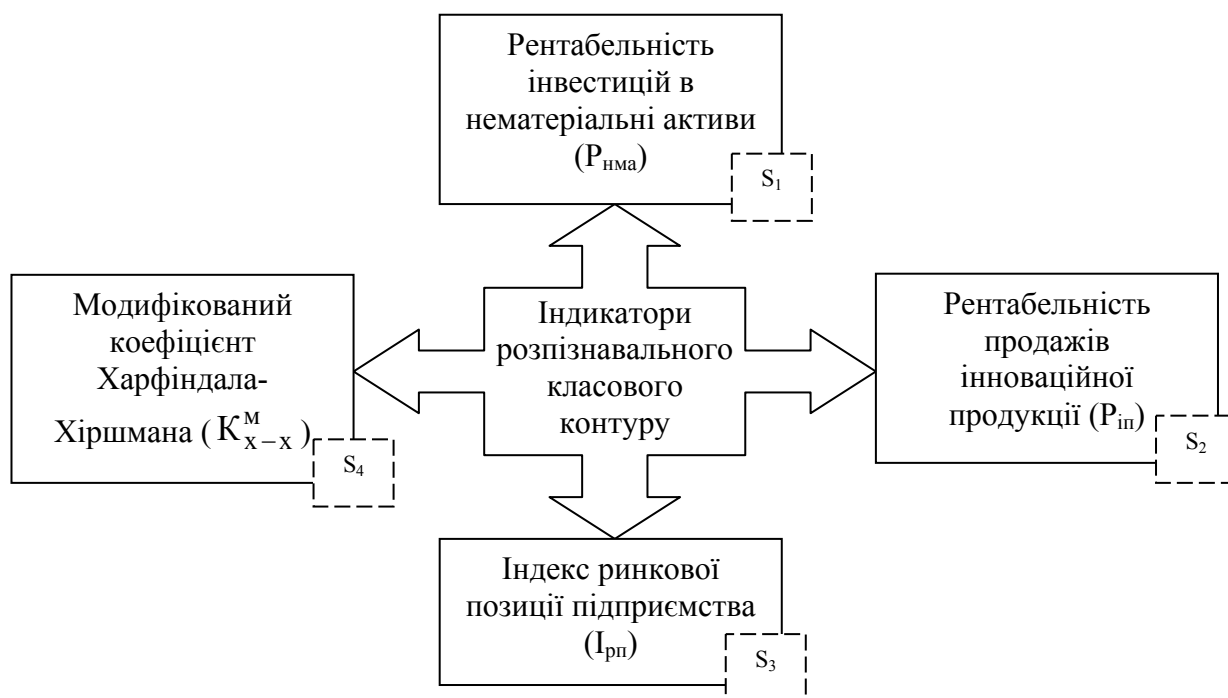

Рис. 3. Індикатори, що формують класовий контур діагностики І-ІСП

Джерело: розробка автора

Запропонований комплекс класових індикаторів може бути поширений (звужений), укрупнений (більш деталізований) в залежності від мети діагностування, інформаційно-статистичної бази та особи, що приймає рішення.

Перші два зазначені індикатори характеризують результати (ефективність) інноваційно-інвестиційної діяльності підприємства, методика розрахунку яких наведена нижче.

Рентабельність інвестицій в нематеріальні активи ($P_{\text{нма}}$) пропонується розраховувати за формулою:

$$P_{\text{нма}} = \frac{\Pi_{\text{вал}}}{KI_{\text{нма}}},$$

де $\Pi_{\text{вал}}$ – сума валового прибутку;

$KI_{\text{нма}}$ – сума капітальних інвестицій у нематеріальні активи.

Рентабельність продажів інноваційної продукції пропонується розраховувати за формулою:

$$P_{\text{ін}} = \frac{OP_{\text{ін}}}{BI_{\text{заг}}},$$

де $OP_{\text{ін}}$ – обсяг реалізації інноваційної продукції;

$BI_{\text{заг}}$ – загальна сума витрат на інновації.

Звичайно, позитивною динамікою зазначених обох показників для підприємства буде їх збільшення у часі.

Особливої уваги серед запропонованих індикаторів заслуговують останні два, які дозволяють врахувати позицію досліджуваного підприємства на ринку та рівень концентрації ринку серед підприємств-конкурентів, які складають діагностичний простір.

З метою діагностичної процедури у даному дослідженні запропоновано як один з класових індикаторів використати індекс ринкової позиції підприємства ($I_{\text{рп}}$), який розраховується відношенням чистого доходу досліджуваного підприємства до суми чистого доходу підприємства з максимальним значенням з числа підприємств діагностичного простору:

$$I_{\text{рп}} = \frac{ЧД_i}{ЧД_{\text{max}}},$$

де $ЧД_i$ – чистий дохід і-го підприємства;

$ЧД_{\text{max}}$ – максимальне значення суми чистого доходу із всієї сукупності підприємств, що формують діагностичний простір.

Звичайно, позитивною динамікою даного показника є збільшення його у часі, та максимальне значення даного індексу відповідатиме підприємству з максимальною ринковою позицією серед підприємств-конкурентів. Даний показник дозволяє позиціонувати інноваційно-інвестиційну спроможність досліджуваного підприємства саме серед підприємств, які входитимуть до діагностичного простору.

На особливу увагу заслуговує четвертий індикатор – модифікований коефіцієнт Харфіндала-Хіршмана ($K_{\text{х-х}}^M$), який дозволяє урахувати та оцінити рівень концентрації (монополізації) ринкового середовища саме серед підприємств, які обрані до діагностичного простору.

За класичним уявленням розрахунок коефіцієнта Харфіндала-Хіршмана здійснюється за формулою:

$$K_{\text{х-х}} = \sum_{i=1}^c \chi_i^2,$$

де χ_i – частка ринку і-го підприємства галузі;

c – кількість підприємств на ринку.

Якщо $K_{\text{х-х}}$ наближається до 0, то це свідчить про високий рівень конкуренції на ринку; якщо $K_{\text{х-х}}$ наближається до 1, то це характеризує ринок як високо монополізований.

Враховуючи підхід, викладений у роботі [7, с. 238], який передбачає використання оберненої шкали Харфіндала-Хіршмана, та вимоги, висунуті до інформаційно-статистичної бази процесу діагностування, у даній роботі запропоновано використати модифіковану формулу Харфіндала-Хіршмана, яка набуває вигляд:

$$K_{x-x}^M = \sum_{i=1}^{cd} \chi_{id}^2,$$

де χ_{id} – частка ринку і-го підприємства у загальному обсязі виробництва всіх підприємств, обраних до просторового контуру діагностики, яка розраховується за формулою:

$$\chi_{id} = \frac{\chi_{di}}{\sum_{i=1}^{cd} \chi_{di}};$$

cd – загальна кількість підприємств, обраних до просторового контуру діагностики.

Таким чином, якщо K_{x-x}^M наближається до 0, то це свідчить про високий рівень монополізації, і якщо K_{x-x}^M наближається до 1, то це свідчить про високий рівень конкуренції серед підприємств, які входять до діагностичного простору.

З метою формування контуру класів S_1 (високий рівень І-ІСП) і S_2 (низький рівень І-ІСП) пропонується подальше агрегування зазначених індикаторів. Так, у загальному виді інтегральний показник (L), що характеризуватиме приналежність підприємств до відповідного класу запропоновано розраховувати за формулою:

$$L = \sqrt[n]{\prod_{l=1}^n s_l},$$

де s_l – l-й індикатор класового контуру;

n – кількість індикаторів класового контуру.

Відповідно до запропонованого підходу у даному дослідженні розрахунок інтегрального показника (L) матиме вигляд:

$$L = \sqrt[4]{\prod_{l=1}^4 s_l} = \sqrt[4]{s_1 \cdot s_2 \cdot s_3 \cdot s_3} = \sqrt[4]{P_{hma} \cdot P_{ip} \cdot I_{rp} \cdot K_{x-x}^M}.$$

Результат градації підприємств на два класи S_1 (високий рівень І-ІСП) і S_2 (низький рівень І-ІСП) визначається за шкалою Харрінгтона, яка характеризує ступінь виразності критеріальної властивості та має універсальний характер. При цьому враховуючи необхідність виділення двох класів, пропонується використати модифіковану шкалу Харрінгтона, яка наведена у табл. 1.

Таблиця 1

Шкала Харрінгтона для формування класового контуру

Змістовний опис градацій	Чисельне значення	Змістовний опис градацій контуру розпізнавальних класів	Чисельне значення
Традиційна шкала		Модифікована шкала (авторський підхід)	
Дуже висока	0,8 - 1,0	Високий (достатній) рівень І-ІКП (S_1)	0,37 – 1,00
Висока	0,64 - 0,8		
Середня	0,37 - 0,64		
Низька	0,2 - 0,37	Низький рівень І-ІКП (S_2)	0,0 - 0,36
Дуже низька	0,0 - 0,2		

Джерело: розроблено автором

У загальному вигляді сформований класовий контур характеризується такою математичною інтерпретацією:

$$S_1 \in [0,37 \leq L \leq 1]; \quad S_1 \in \left[0,37 \leq \sqrt[4]{\prod_{l=1}^4 s_l} \leq 1 \right];$$

$$S_2 \in [0,0 \leq L \leq 0,36]; \quad S_1 \in \left[0,0 \leq \sqrt[4]{\prod_{l=1}^4 s_l} \leq 0,36 \right].$$

Таким чином, формування класового контуру (S_1 , S_2) ґрунтується на чотирьох інтегральних індикаторах, які по своїй суті є відносними показниками і функціонально призначені для створення порівняльної бази між підприємством, що діагностується, і підприємствами-конкурентами (суб'єктами діяльності даної галузі).

Запропонований у даній роботі підхід до формування діагностичного простору І-ІСП дозволяє визначити критерії і показники з метою позиціонування рівня І-ІСП досліджуваного підприємства у конкурентному просторі та здійснити кількісну ідентифікацію стану І-ІСП у часі.

Перспективою подальших досліджень може бути розробка методичного інструментарію розрахунку інтегральних показників, що створюють ознаковий контур діагностичного простору.

Література:

1. Проблеми і перспективи ринково-орієнтованого управління інноваційним розвитком: монографія / за ред. д.е.н., професора С.М. Ілляшенко. – Суми: ТОВ «Друкарський дім «Папірус», 2011. – 644 с.
2. Микитюк П.П. Аналіз інвестиційно-інноваційної діяльності підприємств: монографія / П.П. Микитюк. – Тернопіль: Тернограф, Тернопільський національний економічний університет, 2009. – 304 с.
3. Осецький В.Л. Інвестиції та інновації: проблеми теорії і практики: монографія / В.Л. Осецький. – К.: ІАЕ УААН, 2003. – 412 с.
4. Покатаєва К. П. Інвестиційна діяльність підприємств у глобальному середовищі: методичний інструментарій управління: монографія / К. П. Покатаєва; Харк. нац. автомоб.-дор. ун-т. – Х., 2009. – 168 с.
5. Соколова Л.В. Моделювання вибору інвестиційно-привабливого промислового об'єкту / Л.В. Соколова, Т.М. Герман // Економіка : проблеми теорії та практики: Збірник наукових праць. Випуск 249. – В 5 т. – Т. 5. – Дніпропетровськ : ДНУ, 2009. – С. 1312-1316.
6. Смолинська Н.В. Методичні підходи до оцінювання рівня інноваційної спроможності підприємства / Н.В. Смолинська // Маркетинг і менеджмент інновацій. – 2011. – № 4. – С. 215-221.
7. Мельник О.Г. Системи діагностики діяльності машинобудівних підприємств: полікритеріальна концепція та інструментарій: монографія / О.Г. Мельник. – Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2010. – 344 с.
8. Фомин Я.А. Диагностика кризисного состояния предприятия: учеб. пособие для вузов / Я.А. Фомин. – М.: ЮНИТИ-ДАНА, 2003. – 349 с.
9. Полозова Т.В. Декомпозиція інноваційно-інвестиційної спроможності підприємства // Інноваційно-інвестиційний розвиток регіонів: проблеми та перспективи розвитку: збірник тез наукових робіт учасників Міжнародної науково-практичної конференції (м. Київ, 21-22 листопада 2014 р.). У 2-х частинах. – К.: Аналітичний центр «Нова Економіка», 2014. – Ч. 1. – С. 76-79.
10. Полозова Т.В. Теоретичне забезпечення діагностики інноваційно-інвестиційної спроможності підприємства / Т.В. Полозова // Формування інноваційної економіки: світовий досвід та вітчизняні реалії. Матеріали міжнародної науково-практичної конференції (м. Херсон, 12-13 грудня 2014 р.) / ред. кол.: К.С. Шапошников [та ін.]. – Херсон: Видавничий дім «Гельветика», 2014. – С. 206-209.
11. Полозова Т.В. Діагностичний простір інноваційно-інвестиційної конкурентоспроможності підприємства / Т.В. Полозова // Прогнозування соціально-економічного розвитку національної економіки: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції (м. Дніпропетровськ, 26-27 грудня 2014 р.). – У 3-х частинах. – Дніпропетровськ: НО «Перспектива», 2014. – Ч. 1. – С. 107-110.

Scientific journal «ECONOMICS AND FINANCE»

Aspekt publishing

Aspekt Publishing, Taunton, MA, United States of America

ECONOMIC EFFICIENCY OF BUSINESS IN THE CONDITIONS OF UNSTABLE ECONOMY

Collective monograph

Copyright © 2015 by the authors
All rights reserved.

WARNING

Without limitation, no part of this publication may be reproduced, stored, or introduced in any manner into any system either by mechanical, electronic, handwritten, or other means, without the prior permission of the authors
Edited by the authors.

ISBN 978-0-9860467-9-7

Library of Congress Control Number: 2014921623

Published by: Aspekt Publishing
of Budget Printing Center
40 Weir Street, Taunton, MA 02780
United States of America